

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.272.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 16780 Pana Posła Franciszka Sterczewskiego, w sprawie wygaszenia ośrodków zbiorowego zakwaterowania, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Ustawą z dnia 23 stycznia 2026 r. o wygaszeniu rozwiązań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2026 r. poz. 203) wprowadzono zmodyfikowane zasady dotyczące obywateli Ukrainy przebywających na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, w tym również te, które mają zastosowanie do Ośrodków Zbiorowego Zakwaterowania (OZZ).

Ograniczono m.in. tzw. grupę wrażliwą i wprowadzono nowe mechanizmy zlecenia prowadzenia OZZ, ale też zobowiązano ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego do koordynacji zadań związanych z prowadzeniem OZZ po 1 lipca 2026 r.¹.

Grupy wrażliwe określono w art. 112 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2026 r. poz. 862). Akt ten należy do kompetencji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Z zapisów wskazanego artykułu wynika, że do bezpłatnego pobytu w Ośrodkach Zbiorowego Zakwaterowania kwalifikują się:

- Osoby z niepełnosprawnościami (stopień umiarkowany lub znaczny lub równoważny);
- Osoby, które osiągnęły wiek, od którego zgodnie z polskimi przepisami przysługuje emerytura, tj. kobiety powyżej 60 roku życia oraz mężczyźni powyżej 65 roku życia (pod warunkiem braku polskiej emerytury, zatrudnienia i pełnoletnich zstępnych w Polsce);
- Kobiety w ciąży oraz osoby wychowujące dziecko do 12 miesiąca życia;
- Dzieci umieszczone w zagranicznej pieczy zastępczej;
- Osoby bezpośrednio po hospitalizacji finansowanej przez Narodowy Fundusz Zdrowia, trwającej przynajmniej 7 dni, nie dłużej niż do ustania przyczyny będącej jej powodem;
- Osoby, które odniosły obrażenia w wyniku działań wojennych na terytorium Ukrainy.

Informuję, że zmiany obowiązujące od 1 lipca 2026 r. nie oznaczają likwidacji systemu wsparcia dla obywateli Ukrainy, ani pozbawienia pomocy osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Ośrodki zbiorowego zakwaterowania nadal funkcjonują we wszystkich województwach, a państwo zapewnia dalsze wsparcie osobom wymagającym szczególnej ochrony. Łącznie w kraju jest 185 OZZ. W ośrodkach przebywają łącznie 7002 osoby, z których 4967 to przedstawicielki i przedstawiciele tzw. grup wrażliwych nie partycypujący w kosztach prowadzenia ośrodków (m.in. 1277 pełnoletnich osób z niepełnosprawnościami, 2561 osób w wieku emerytalnym, 13 kobiet w ciąży i 33 osoby wychowujące dziecko do 12 miesiąca życia). Kierownictwo resortu monitoruje sytuację osób przebywających w OZZ-tach.

¹Do 30 czerwca 2026 r. za koordynację działań dotyczących OZZ odpowiadało Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA).

Informuję, że między czerwcem a lipcem nie odnotowano znacznego wzrostu liczby osób z obywatelstwem ukraińskim przebywających w schroniskach dla osób bezdomnych. Według stanu na 15 lipca br. we wszystkich tego typu placówkach w Polsce przebywało 59 osób z obywatelstwem ukraińskim (w czerwcu były to 54 osoby).

Jeśli wśród osób posiadających ukraińskie obywatelstwo znajdują się takie, które zgodnie z przepisami prawa po 1 lipca br. nie były uprawnione do pobytu w OZZ na koszt skarbu państwa, to nadal mogą one przebywać w tych placówkach na zasadach ogólnych. Wskazać należy, że rozwiązanie to było stosowane już przed 1 lipca.

Zgodnie z art. 112 ust. 5 ww. ustawy od 1 lipca 2026 r. do grupy wrażliwej zaliczono m.in. kobiety w ciąży i dzieci do 12 miesiąca życia wraz z wychowującymi je osobami. Przepisy określają katalog osób uprawnionych do finansowanego ze środków publicznych pobytu w OZZ. Jednocześnie w praktyce funkcjonowania ośrodków działa się ze względu na zachowanie jedności rodziny i dobro dziecka, co pozwala zapewniać członkom rodziny wspólne zakwaterowanie.

Rodzice i opiekunowie uprawnieni do korzystania z usług świadczonych w OZZ, którym sytuacja finansowa nie pozwala na opłacanie pobytu w placówce dzieci powyżej 1 roku życia, mają możliwość ubiegania się o zasiłek celowy pozwalający na pokrycie kosztów zakwaterowania i wyżywienia znajdujących się pod ich opieką dzieci.

Osoby zainteresowane tą formą wsparcia mogą zwrócić się na ogólnych zasadach do ośrodka pomocy społecznej lub centrum usług społecznych z prośbą o przyznanie zasiłku celowego na pokrycie kosztów pobytu w OZZ. Należy podkreślić, że w przypadku beneficjentów ochrony czasowej wypłata zasiłku celowego jest zadaniem zleconym gminie. Oznacza to, że środki finansowe na ten cel gwarantowane są przez budżet państwa.

Jeśli chodzi o małoletnich znajdujących się w instytucjonalnej pieczy zastępczej, informuję, że na podstawie obowiązujących przepisów prawa minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego przejął od marca br. bezpośrednie finansowanie pomocy polegającej na zapewnieniu zakwaterowania zbiorowego wraz z całodziennym wyżywieniem w wybranych OZZ, w których przebywają osoby z zagranicznej instytucjonalnej pieczy zastępczej. Zadanie to realizowane jest ze środków budżetu państwa, z rezerwy celowej poz. 39. Po 1 lipca 2026 r. to kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej kontynuuje udzielanie wsparcia dla tej grupy.

W związku ze zmianą przepisów dotyczących obywateli Ukrainy przebywających na terytorium RP przewidziano w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI) wdrożenie instrumentu umożliwiającego jednostkom samorządu terytorialnego (JST) prowadzenie działań pomocowych i integracyjnych na rzecz osób posiadających obywatelstwo ukraińskie, które objęte są ochroną czasową i należą do grup wrażliwych w rozumieniu dyrektywy 2013/33/UE oraz rozporządzenia (UE) 2021/1147. Fundusz FAMI jest koordynowany przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Działania te będą realizowane w ramach projektu finansowanego ze środków FAMI o łącznej wartości ok. 92,5 mln zł, uzupełnionego wkładem krajowym. Projekt ma charakter przejściowy oraz systemowy i będzie realizowany w latach 2027–2029. Jego celem jest zagwarantowanie bezpiecznego przejścia od nadzwyczajnych form wsparcia, jakimi są OZZ, do trwałych, lokalnych rozwiązań integracyjnych i opiekuńczych.

W projekcie przewidziano bezpośrednie zaangażowanie samorządów, które będą mogły ubiegać się o środki finansowe w ramach otwartego naboru projektów realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wsparcie będzie kierowane zwłaszcza do osób opuszczających OZZ, w tym należących do grup wrażliwych, które mogą napotkać trudności

w samodzielnym funkcjonowaniu po zakończeniu pobytu w ośrodkach. Zakres interwencji obejmuje zarówno działania o charakterze osłonowym, jak i integracyjnym. Przewiduje się przede wszystkim rozwijanie mieszkań wspieranych i treningowych, prowadzenie działań zapobiegających bezdomności, udzielanie wsparcia bytowego i opiekuńczego, zapewnianie dostępu do usług zdrowia psychicznego, a także działania służące integracji społecznej, edukacyjnej i zawodowej.

Samorządom zapewnione zostanie wsparcie merytoryczne obejmujące m.in. szkolenia dla pracowników instytucji publicznych, rozwijanie kompetencji potrzebnych w pracy z osobami z doświadczeniem migracyjnym oraz kwestie związane z budowaniem lokalnych mechanizmów współpracy międzysektorowej. Działania te będą miały charakter komplementarny względem tych prowadzonych w Krajowych Biurach Integracji oraz działań Urzędów Wojewódzkich realizowanych z FAMI, a także innych funkcjonujących instrumentów wsparcia.

Projekt minimalizuje ryzyka związane z ewentualnym wygaszaniem OZZ, w tym zagrożenie kryzysem bezdomności, zapewniając ciągłość wsparcia oraz przyczyniając się do stopniowego usamodzielniania jego beneficjentów.

Osoby opuszczające OZZ będą mogły też skorzystać z oferty programu pn. „Razem Możemy Więcej”, będącego częścią „Resortowego Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na rok 2026” i stanowiącego jeden z instrumentów wsparcia integracji społeczno-zawodowej obcokrajowców na poziomie lokalnym. Budżet programu to 25 mln zł. Środki rozdzielono między trzy priorytety: 40% (ok. 9,94 mln zł) na działania dotyczące doskonalenia zawodowego, 40% na naukę języka polskiego i 20% (ok. 4,97 mln zł) na wsparcie uczestnictwa cudzoziemców w organizacjach pracowniczych i strukturach zrzeszających pracowników. W zależności od zakresu realizowanych działań pojedyncze projekty mogą uzyskać w programie dofinansowanie w kwocie od 1 mln zł do 5 mln zł. Ich realizacja powierzana będzie w drodze otwartego konkursu ofert organizacjom pozarządowym i innym uprawnionym podmiotom działającym w partnerstwie (jest to preferowana forma realizacji działań projektowych) z jednostkami samorządu terytorialnego oraz instytucjami rynku pracy.

Wskazany model zapewnia dopasowanie wsparcia do lokalnych uwarunkowań i potrzeb beneficjentów – również osób opuszczających OZZ. Oferta kierowana do tej grupy obejmuje kompleksowe działania aktywizacyjne, zwłaszcza diagnozę kompetencji i kwalifikacji oraz opracowanie indywidualnych ścieżek integracji zawodowej, poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy oraz kursy języka polskiego ukierunkowane na potrzeby rynku pracy. Uczestnicy mogą również korzystać ze szkoleń i kursów zawodowych dostosowanych do lokalnego zapotrzebowania pracodawców, a także z instrumentów umożliwiających zdobycie doświadczenia zawodowego (staże, praktyki i subsydiowane formy zatrudnienia).

Ważnym elementem wsparcia jest pomoc w utrzymaniu zatrudnienia obejmująca m.in. mentoring zawodowy, wsparcie doradcze oraz działania ułatwiające adaptację w miejscu pracy. Równolegle realizowane są inicjatywy wspierające integrację społeczną, w tym rozwój kompetencji społecznych i wsparcie asystentów międzykulturowych, co zwiększa trwałość aktywizacji zawodowej.

Osoby opuszczające OZZ będą mogły skorzystać z realizowanej przez JST, organizacje społeczne i związki zawodowe, szerokiej i dostępnej lokalnie oferty aktywizacyjnej, która łączy wsparcie doradcze, szkoleniowe i zatrudnieniowe. Umożliwi im to wejście lub powrót na rynek pracy oraz osiągnięcie samodzielności społecznej i ekonomicznej.

Odnosnie do kwestii dotyczących aktywizacji zawodowej informuję, że cudzoziemcy - również obywatele i obywatelki Ukrainy - mogą korzystać z form pomocy przewidzianych w ustawie o rynku pracy i służbach zatrudnienia, jeśli posiadają tytuł pobytowy upoważniający do nabycia odpowiednich uprawnień.

Osoby posiadające ukraińskie obywatelstwo i korzystające z ochrony czasowej mogą rejestrować się jako bezrobotne. Przysługują im w związku z tym, na zasadach ogólnych, formy pomocy przewidziane dla osób bezrobotnych określone w ustawie.

Osoby posiadające tytuł pobytowy mogą uzyskać wsparcie poprzez rejestrację w powiatowym urzędzie pracy właściwym dla ich miejsca zamieszkania. Po dokonaniu rejestracji w charakterze osoby poszukującej pracy lub bezrobotnej przysługuje im prawo do korzystania z usług i instrumentów rynku pracy, takich jak:

- pośrednictwo pracy obejmujące przedstawianie ofert zatrudnienia odpowiadających kwalifikacjom i możliwościom zdrowotnym osób zainteresowanych;
- poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, w ramach których doradca zawodowy pomaga w opracowaniu indywidualnego planu działania i w wyborze dalszej ścieżki zawodowej;
- organizacja szkoleń i kursów zawodowych, umożliwiających nabycie nowych kwalifikacji lub przekwalifikowanie się;
- udział w programach aktywizacyjnych, takich jak staże, prace interwencyjne, roboty publiczne czy wsparcie w podjęciu działalności gospodarczej;
- dostęp do ubezpieczenia zdrowotnego, o ile nie posiadają innego tytułu do ubezpieczenia.

Przepisy ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia przewidują ponadto szczególne formy pomocy dla osób z niepełnosprawnościami, obejmujące m.in. zatrudnienie wspierane, skierowanie na szkolenia dostosowane do stanu zdrowia, a także dofinansowanie wyposażenia stanowiska pracy dla pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Z informacji uzyskanych przez wojewodów wynika, że wszystkie OZZ spełniają wymagane standardy dotyczące warunków pobytu i poziomu świadczenia usług w tego typu placówkach.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, po przejęciu od 1 lipca br. obowiązków związanych z koordynacją pomocy świadczonej w OZZ, podejmuje wszelkie działania zmierzające do zabezpieczenia poprawnego funkcjonowania tych placówek w ramach ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2026 r. poz. 862) oraz zapewnienia odpowiedniego wsparcia potrzebującym obywatelkom i obywatelom Ukrainy.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/